

Hugleiðingar um »Dukkuheimið«:

Eisini Torvaldar verða við skerdan lut

Um mannsamfélagið ekki góðtekur, at kvinnan er komin út um teir fyra veggirnar í heiminum, so verða enn fleiri Torvaldar enn higartil. Nora fer at yvirliva, men hvat við Torvald?

Hvussu ávirkar ein sjónleikur og filmur hugaheimin hjá áskoðarunum? — Viuð at seta kenslurnar í gongd, — bæði tær góðu og tær minni góðu, sum eitt hvørt menniskja er samansett av, kanska?

Halda vit altíð við tí góða persóninum á pallinum ella í filminum, elal royna vit hvør í sínum lagi, at leggja sjógv millum tað, sum fer fram kring okkum, í upplivingum o.e., sum vit síðan skúgva til viks, ella taka til okkum, og lata hugsan okkara lita av???

Hesar spurningar setti eg mær, tá sjónleikurin »Dukkuheim« varð framfördur í Norðurlandahúsinum.

Sum ein teirra ið hefur sæð dukkuheimið á palli fleiri ferðir, á filmi og í sjónvarpinum, var tað greitt beinanvegin, at her var nakað annað og meira, sum áskoðarin skuldi taka støðu til.

Eitt sindur lænaði tað, tá tú var greið yvir, at henda uppsetingin ikki bert lýsti viðakendu Noru og hennara verð. Her hevði maðurin Torvald, Rank, lækni og Krogstad eisini fingið innivist, uttan bert sum hjáleikarar.

Gamalt/nýtt spennandi evni.

Umframit mannligu leikpartarnar, so var Elinsa Nora framúrskarandi, og ikki eftir tí vanligu uppskriftini. Tú hómaði fróði, eydnusemi, góðvarni, ræðslu sum sýndi sinnissjúku í ávisum ferum (dansin og tá Torvald er greiður yvir falsanina). Í hesum spæli vóru nógvir leiklutir í einum, og sum var framført so yrkislaert, sum hesin leikpartur kanska ikki hefur sýnt áður. Ein sonn fróði at fáa slíkt upplivili, á okkara leiðum, her sjónleikur bert hefur verið spæl og ítriv hjá einstaklingum, sum litla ella onga virðing hava fingið frá almenningi ella myndugleikum, fyri arbeiðið av hesum slag.

Tá leikurin er av, og tú skal taka saman um hesar hendingar og sammeta við nútíðina (tað gera vit hóast alt enn), so kemst ikki uttanum, at Sveinn Einarsson, leikstjóri, hefur sæð við heilt nýggjum egnum upp á henda leikin.

Tá Nora fer út úr myndini, fyri at finna seg sjálva, fer ljóskeðliðið ikki út við henni, so sum verið hefur áður, — nei,

tað verður fært yvir á Torvald, sum situr sundurknústur í sofuni og spyr seg sjálfan HVI???

Torvald, sum annars altíð hefur verið framfördur sum eitt bagbeist, fær her veruliga sína uppreisn. Hann er bert ein avleiðing av tí samfelagi, sum hann og hansara likar hava bygt upp um konur sum Noru. Teir vilja hava takk afturfyri, at konurnar vóru bornar á lógvum, men sum orðafellið sigur: ótakk er verðsins løn! Her væntar eingin góða mamma, sum uggar tann forfjónaða Torvald og hansara likar, sum sýnast at hava leikt sín samfelagsleiklut, men sum hóast tað, ikki hava spurt sínar Norur, hvat tær vilja... Hatta konufólka-fjasið, sum kvinnurørslur o.a. samkomur røkja, er bert bindiklubbfasja, — mentan, sum ikki kann nýtast til annað enn at fremja góðgerðararbeiði o.a.

Um heilt væl stendur til, so fáa tær eitt sindur at sleigja burtur rtil at stytta sær stundir!

Um Torvaldur og aðrir menn hovdu lurta eitt sindur eftir konum sínum, hovdu duga at skipað

samfelagsviðurskiptini, so tey lagaðu seg eftir nútíðini og broytingini í samfelagnum, so sátu teir veruliga ikki í sofahorninum og settu sær spurningin HVI???

Teir hovdu av røttum sagt, at tað var nakað lort, at samfelagsviðurskipti, lógir og annað í hesum viðfangi, var so sum tað nú er, og áttu at tikið konurnar við á ráðum, hvussu hetta kundi skipast óðrvisi so tey í felag, kundu givið seg til kennis, og kundu semjast um hvussu hetta samfélagið nú einaferð kundi verið soleiðis myndað, at tað loyvdi øllum innivist.

Her eru tveir lutir í at velja: Eitt er at kvinnurnar taka seg saman um at koma alment fram og siga sína hugsan um samfelagsmál. Ikki øll hesi kvinnutingini, kvinnusamkomurnar, har menn ikki fáa innivist, tí tá tora kvinnurnar ikki at lata munin upp. Tvørtur ímóti rættuliga at standa fram og siga, — soleiðis minir góðu menn, latið okkum standa saman og fáa sum best burtur úr.

Kvinnan, sum annar hefur livið í sínum lógva og sum í tilvitandini er

von við at fáa sum best burtur úr ymsu umstøðum kundi sjálvsagt stuðla og givið uppskot og leiðbeining um hvussu ymsk samfelagsmál kundu verið betri og gagnligari fyri øll.

— Bert hava vit sagt kvinnuni, at hon ikki torir at koma fram alment, og harvið verður tað!

Torvaldur er eisini til á okkara døgum, og eg kenni hann væl aftur í teimum monnum, sum hava kvinnur ið kunnu tala fyri seg. So skuldi alt verið í lagi, halda vit, men tað er tað ikki, so leingi sum tað er óvanligt at kvinnur koma sær upp í samfelagsjakkið, meðan tað er heilt í lagi, at menn gera tað.

Her eru bygdar nakrar byrgingar, sum als ikki eru so lættar at bróta niður, — eitt nú tí lógir og samfelagsmyndur er uppbyggt eftir, at menn eru menn og kvinnur eru kvinnur. Hvi ikki gera menn og kvinnur til fólk? — hasin toppurin skal ikki nýtast sum umbering, tað er ikki rættvist, tað vita øll kortini.

Um ikki ein broyting verður gjord á hesum øki, so verða tað enn fleiri Torvaldar enn í dag, tí tíðirnar broytast og tað ræður um at fylgja við — eisini menniskjansliga.

Her eru veruliga spurningar, sum eingin eigur at skúgva til viks. Tað er ábyrgdarloysi og tí eisini ómenniskjansligt, um Torvaldar skulu revsast fyri tað, sum teir í upplivingini hava fingið lagt í seg.

At so kvinnan eisini er litt av síni uppalging, er greitt, men eisini, at hon

hefur størri evni til at broyta seg eftir umstøðunum, sum uppافتur hefur við sær, at hon er før fyri at taka aktivt lut, fáa eina meining við livinum, so sum tað nú einaferð er møgilegt fyri tann einstaka.

Tað er avlodað at tosa um kvinnufrigering, um so er, at menn bert hava eitt svar: kvinnufjas!

Við slíkum meiningum hendur bert eitt: Mannsamfélagið sleppur undan at taka støðu, sýnir ótryggleika við skiftandi viðurskiptunum og hervið eisini, at tað ikki verður gjørligt at broyta ta hugsan, sum einaferð er viðtikin og góðkend sum tann einasta rætta, — mannfólkahugsan.

Eins og við øllum øðrum av livsins viðurskiptum, so er tað ógantið ein loysn og ein hugsan, sum er tann rætta, tað eru fleiri. Hetta er bert gott, tí tí er møguleikin at samansjóða hugsan og tilvitan hjá teimum, sum skulu taka upp samfélagið eftir okkum, — ikki kvinnur og menn, men fólk í felag.

Eins og Nora var ein samfelagslýsing, so var Torvaldur tað eisini, — hansara var ikki minni ein sorgarleikur, sum vit í triggjar timar fingi innlit í. Heisn leikur heldur fram og broytist ikki fyrr enn leiklutirnir millum menniskju verða teknir upp, endurskoðaðir og broyttir soleiðis, at hann situr til fólk flest.

Rúmd skal vera fyri øllum!

Dagny Joensen

Hjálparfólk

— bókhaldari á Bygdaleiðum —

Søkt verður eftir hjálparfólki til samferðsluskrivstovuna. Starvið verður sett frá 1. juni 1984 ella skjótast til ber.

Arbeidsøkið verður at hava um hendi bókhaldið á samferðsluskrivstovuni, her serstakliga hava um hendi avrokningar og eftirlit av arbeidistakurum, og gera annað fyrfallandi arbeiði á skrivstovuni.

Umsøkjarar skulu hava skrivstovuútbúgving, Merkonom, ella hægri Handilsskúlaprógv.

Løn sambært sáttmála við yrkisfelag.

Umsókn við próvtøkuskjølum skal vera Samferðsluskrivstovuni í hendi í seinasta lagi 7. mai 1984.

Samferðsluskrivstovan

R. C. Effersøesgøta 1
3800 Tórshavn
tlf. 14366